

Vaasan hallinto-oikeus
PL 204, 65101 Vaasa
vaasa.hao@oikeus.fi

3.2.2025

VAASAN HALLINTO-OIKEUELLE

Aluevalitus Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksestä

Valittaja Toholammin kunta (Y-tunnus 0182779-8) / kunnanhallitus

Valittajan asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja Tuomas Aho
Asianajotoimisto Roihu Oy
Bulevardi 6 A 9, 00120 Helsinki
050 526 3451
tuomas.aho@roihulaw.fi

Valituksenalainen päätös

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 16.12.2024 §89
(4609/00.02.00/2024)

Päätöksen tiedoksisaanti ja valituksen määräpäivä

Valituksenalainen hyvinvointialueen päätös on julkaistu tietoverkossa 8.1.2025 ja se siten katsotaan saadun tiedoksi 15.1.2025. Valitusosoituksen mukaan valitusaika päättyy siten 14.2.2025.

Valitusoikeus ja asialegitimaatio

Toholammin kunta hyvinvointialueen jäsenenä ja asianosaisena on oikeutettu tekemään aluevalituksen hyvinvointialuelain (611/2021) 142 §:n nojalla.

Salassapito

Valitus ei sisällä salassa pidettäviä tai asianosaisjulkisia tietoja.

VALITUS

VAATIMUKSET

Toholammin kunta vaatii, että hallinto-oikeus kumoaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksen §89, siltä osin, kun se koskee hyvinvointialueen palveluverkkoa Toholammin kunnan alueella, sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja että päätös on muuten lainvastainen. Päätös on tehty olosuhteissa, joissa päätöksentekijöillä ei ole ollut käytettävissään riittävää ja oikeaa tietoa päätöksen perusteiksi.

Hallinto-oikeuden tulee hyvinvointialuelain 148 §:n nojalla kieltää päätöksen täytäntöönpano, kunnes valitus on käsitelty, koska valitus menettäisi merkityksensä valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon vuoksi.

VAATIMUSTEN PERUSTELUT

1. Asian tausta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue (jäljempänä myös ”Soite”) vastaa hyvinvointialuelain (611/2021), jäljempänä ”hyvinvointialuelaki” ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021), jäljempänä ”järjestämislaki”, mukaisesti sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisestä ja pääosin myös tuottamisesta Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella.

Hyvinvointialue järjestää hyvinvointialuelain mukaan sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisäätteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Soteuudistuksen voimaantulon jälkeen vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueiden tehtävät muodostuvat sosiaali- ja terveystalveluiden sekä pelastustalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta näiden tehtävien siirryttyä kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoja ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantunosta annettu laki (616/2021), jäljempänä ”voimaantunolakki”, sisältää säännökset siitä, miten siirtymäkauden aikana hyvinvointialueiden ja kuntien välillä sotetalvelutuotantoon käytettävien kiinteistöjen hallinnointi ja vuokrasuhteet järjestetään. Laki sisältää useita pakottavia säännöksiä. Sotelainsäädännön voimaantunossäännösten mukaan hyvinvointialueiden tuli vuokrata kuntien ja kuntayhtymien käytössä olleet tai niiden omistamat sotekiinteistöt sen mukaan, kun uudistuksen voimaantunoa koskevassa laissa on tarkemmin säädetty.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvat keskeiset velvollisuudet

Sotelainsäädäntö on hyvin yksityiskohtainen ja sisältää suuren määrän hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavia säännöksiä. Säännöksillä on haluttu paitsi toimivien ja laadukkaiden sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuus ylipäättänsä, myös varmistaa alueellinen yhdenvertaisuus, talveluiden yhdenvertainen saatavuus ja esim. se, ettei suuret keskuskaupungit voi yksipuolisesti päättää koko alueen palveluverkostosta reuna-alueiden olennaiseksi vahingoksi. Talveluiden läheisyysperiaate nimenomaisesti mainitaan hyvinvointialuelain tavoitteissa toki niin, että talveluiden keskittäminen on hyväksyttävää, kun

”erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä”. Poliittisessa päätöksenteossa tietysti ensisijaisesti ratkaistaan, mitä lainsäädännön määritelmillä tarkoitetaan. Viime kädessä on kuitenkin kysymys myös lain pakottavien säännösten tulkinnasta.

Järjestämislain 1 §:n mukaan

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteen toimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa.

Järjestämislain 4 §:n mukaan (alleiviivaukset tässä):

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeesta arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueiden välisen sopimuksen perusteella säädetään 9, 36 ja 39 §:ssä.

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan

Järjestämisvastuu

Hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaana laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;*
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;*
- 3) tuottamistavan valinnasta;*
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;*
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.*

Järjestämislain 9 §:n mukaan (alleiviivaukset tässä):

Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Osa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi, jos se on välttämätöntä palvelujen tai muiden toimenpiteiden saatavuuden, laadun tai asiakkaiden oikeuksien varmistamiseksi tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi. Suurempiin kokonaisuuksiin koottavista tehtävistä ja niihin liittyvästä työnjaosta säädetään erikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hyvinvointialue, jolle tehtävän järjestäminen on osoitettu, vastaa tehtävään kuuluvan palvelun tai muun toimenpiteen yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä päättää näiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, palvelun tai muun toimenpiteen tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä tässä tehtävässä. Muilla hyvinvointialueilla ei ole päätösvaltaa 1 momentissa tarkoitetuista palveluista tai muista toimenpiteistä, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia niitä muualta. Kukin hyvinvointialue vastaa kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta.

2. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös

Valitus kohdistuu Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätökseen, joka käsitteli hyvinvointialueen nk. palveluverkkoon Toholammin osalta tehtäviä muutoksia. (§89 Sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkouudistus / Toholammin Soite-asema). Päätöstä on perusteltu seuraavasti:

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio tulee jäämään alijäämäiseksi, jonka takia kulurakennetta keventävät lisätoimenpiteet ovat välttämättömiä. Lain hyvinvointialueista 115 §:n velvoittamana hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Keski-Pohjanmaalla tämä tarkoittaa, että vuodesta 2023 lukien kertynyt alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuodelta 2023 alijäämä kertyi -20,5 miljoonaa euroa. Myös vuosi 2024 tulee olemaan alijäämäinen.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen talouden tilanne vaatii, että vuoden 2025 talousarvio tehdään kaksivaiheisesti. Aluevaltuustolle esitetään 16.12.2024 päätöskäsittelyssä noin -13,5 miljoonaa euroa alijäämäinen talousarvio. Toisessa vaiheessa aluevaltuustolle esitetään muutostalousarvio, joka tuodaan aluevaltuuston päätöskäsittelyyn tämän hetken arvion mukaan helmimaaliskuussa 2025. Muutostalousarvioon tullaan sisällyttämään joulukuussa aluehallitukselle ja aluevaltuustolle esitetyt toimenpiteet. Toimenpiteet kattavat talouden sopeuttamistoimia vuodelle 2025 yhteensä 13,5 miljoonaa euroa. Sopeuttamistoimien mahdollistamana muutostalousarviolla tähdätään vähintään tasapainoiseen tulokseen (0 €). Tällöin lisää kumulatiivista alijäämää

ei syntyisi vuoden 2025 aikana. Hyvinvointialuelain mukaisesti kumulatiivinen alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Talouden tasapainottamisen vaatimukset edellyttävät muutoksia hyvinvointialueen palveluverkkoon. Koska palveluverkko rakentuu tarvetta suuremmista vuokralla olevista kiinteistöistä, on aluehallitus valtuuttanut keväällä 2024 vt hyvinvointialuejohtajan neuvottelemaan kuntien kanssa kiinteistöjen tarpeettomien tilojen vuokrauksesta, luopumisesta sekä taloudellisen tilanteen vuoksi seuraavien vuosien indeksikorotuksista luopumisesta. Palveluverkkouudistuksen kohteena olevien kiinteistöjen osalta neuvottelut eivät tuottaneet tulosta. STM, VM ja SM edellyttivät syksyllä 2024 Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa käydyissä hyvinvointialueneuvotteluissa, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee tarkastella palveluverkkoaan nopealla aikataululla.

Alueilla järjestettiin keväällä 2024 avoimia tilaisuuksia kuullen kunkin alueen asukkaita heidän palvelutarpeistansa. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut ovat lisäksi toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitetuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Palveluverkko Keski-Pohjanmaalla koostuu sosiaali- ja terveyspalveluiden Soitekeskuksista, Soite-asemista ja Soite-pisteistä sekä sähköisistä, liikkuvista ja kotiin vietävistä palvelut. Soite-keskuksissa on laajin palvelutarjonta. Päivystys ja vastaanotot on keskitetty Soite-keskuksiin. Soitekeskukset sijaitsevat Kokkolassa (pääterveysasema), Kannuksessa sekä Tunkkari-Pajalassa. Soite-asemilla on vaihteleva ja muuntuva sosiaaliterveyden- ja sairaanhoidon tarjonta. Asemilla järjestetään asiantuntijavastaanottoja, eri alan lääkäreiden vastaanottoja sekä neuvola- ja sosiaalipalveluita. Soite-asemat sijaitsevat Kälviällä, Toholammilla ja Perhossa. Soite-pisteet ovat matalankynnyksen lähipalvelupisteitä, joissa on joustava palvelutarjonta. Soite-pisteet sijaitsevat Kokkolan Koivuhaassa, Lestijärvellä, Ullavassa, Lohtajalla ja Halsualla.

Palveluverkon tavoitteena on tarjota mahdollisimman yhdenvertaisesti saatavia ja saavutettavia sosiaali- ja terveyspalveluja koko hyvinvointialueen asukkaille. Palveluiden toimintamalleja on uudistettava, jotta vaikuttavat palvelut voidaan turvata talouden heikentyneessä tilanteessa. Palvelumuotoja muutetaan hallitusti kohden pienempiä Soite-pisteitä, jotka voivat toimia laajenevien liikkuvien palvelujemme kirjaamispiteinä tarvittaessa. Asiantuntijasairaanhoitajien ja terveydenhoitajien ajanvarauksellista vastaanottoa voidaan järjestää tarpeenmukaisesti hyvinvointialueen soitepisteissä. Etävastaanottojen määrää lisätään huomioiden asukkaiden mahdollisuus niitä käyttää. Palveluverkon uudistuksen yhteydessä omalääkärimalliin siirtyminen on osa muutosta, jolla turvaamme hoidon

paremman jatkuvuuden ja saatavuuden. Esitys palveluverkkouudistuksesta on hyvinvointialuetasoinen eikä perustu kuntarajoihin, mutta huomioi liikenneyhteydet uuden toimintamallin toimipisteisiin. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan aluevaltuusto päättää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta käsittäen palveluverkkoa koskevat muutokset (hallintosäännön 19 §:n 1. kohta). Asian käsittelyssä aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä noudatetaan esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä sekä ns. varovaisuusperiaatetta.

Päätösesitys Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto 1. hyväksyy palveluverkon muutokset Toholammin Soite-asemalla 2. valtuuttaa aluehallituksen ja hyvinvointialuejohtajan toimeenpanemaan muutokseen liittyvät toimenpiteet.

3. Päätöksen arviointi hyvinvointialuelain ja järjestämislain kannalta

3.1. Yleistä

Valituksen kohteena on siten edellä 2. kohdassa kuvattu aluevaltuuston päätös, jolla Toholammin Soite-aseman toimintoja lakkautetaan

- ilman vaikutusarviointia
- perustuen ilmeisen virheellisiin tietoihin kunnan ja hyvinvointialueen nykyisen vuokrasopimuksen vertailukelpoisesta hinnasta eli neliövuokrasosta, ja
- mahdollisesti järjestämislain 4 §:n periaatteiden vastaisesti.

Järjestämislain 4 §:n vastaisuus ilmenee ainakin siten, että lainkohdassa tarkoitetun keskittämisen ”tehokkuuden”, ”kustannusvaikuttavuuden” ja ”tarkoituksenmukaisuuden” arviointi edellyttää vähintäänkin sitä, että tällainen vaikutusarviointi tehtäisiin. Sellaista ei tehty. Toholammin kohdalla ei Soite ole päättänyt edes siitä, että myöhemmin tuotaisiin tieto uudistuksen vaikutuksista.

Hyvää hallintoon kuuluu huolellinen valmistelu, ja vaikka tiedetään, että hyvinvointialueet joutuvat toimimaan kovassa paineessa johtuen valtion taholta tulevasta tiukasta taloudellisesta ohjauksesta, tulee hyvinvointialueilta edellyttää ennen keskeisten päätösten tekemistä huolellista valmistelua. Mitä isommasta asiasta on kysymys, sitä huolellisempaa valmistelun tulee olla.

Hyvän hallinnon vähimmäisvaatimukset ovat:

- keskeisten tosiasioiden huomioon ottaminen ja esiin tuominen,
- kaikkien asianosaisten kuuleminen ja mahdollisuus väitteiden esittämiseen,
- selkeä vaikutusarvioinnin suorittaminen.

Järjestämislakia koskevan lainvalmisteluaineiston (HE 241/2020 vp., s. 655-656) mukaan:

”Järjestämisvastuussa olevan hyvinvointialueen olisi myös huolehdittava lähipalvelujen asianmukaisesta toteuttamisesta. Lähipalvelut ovat merkityksellisiä erityisesti paljon ja usein sekä pitkäaikaisesti palveluja tarvitseville asiakkaille, joiden on usein vaikea hakeutua etäällä oleviin palveluihin.

Lähipalvelut ovat palveluja, joita asiakkaat käyttävät usein ja ainakin osa asiakkaista käyttää niitä toistuvasti, jopa päivittäin, minkä vuoksi sellaisia palveluja on perusteltua saada läheltä. Myös harvoin tarvittavat ja keskitetyt tuotetut palvelut voivat olla asiakkaan luokse tai lähelle tuotavia lähipalveluja. Asiakkaan näkökulmasta lähipalvelut ovat lähtökohtaisesti lähellä jokapäiväistä elinympäristöä tarjottavia palveluita, mutta ne voivat olla saavutettavissa myös esimerkiksi kotiin tarjottavina palveluina, sähköisinä palveluina tai muuna monikanavaisena palveluna taikka liikkuvina palveluina. Säännöksen tarkoitus ei ole harventaa nykyistä palveluverkkoa, vaan kehittää sitä väestön tarvetta vastaavaksi kullakin hyvinvointialueella paikalliset olosuhteet huomioiden. Esimerkiksi eri toimintojen yhteispalvelupisteet, aukioloaikojen vaihtelu väestön tarpeen mukaan tai uudet kevyemmät palvelumuodot, kuten niin sanotut terveystioskit, mahdollistavat palveluiden toteuttamista lähipalveluina perinteisten lähipalveluiden sijaan ja rinnalla.

Lähellä tarjottavat palvelut voivat sisältää myös erityisosaamista edellyttäviä palveluja, jotka jalkautetaan, vaikka palveluntuottajan fyysinen toimipiste saattaa olla keskitetty. Olennaista ei ole fyysisen toimipisteen sijaitseminen vaan se, missä palvelu annetaan sitä tarvitsevalle asiakkaalle.

Kaikkia palveluja ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista hajauttaa ja järjestää lähipalveluina. Tällaisia ovat esimerkiksi harvoin tarvittavat palvelut, jotka edellyttävät erityisosaamista tai kalliita laitteita. Nämä palvelut on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin hyvinvointialueen alueella ja valtakunnallisesti. Sillä voidaan varmistaa palvelujen hyvä laatu ja turvallisuus sekä myös taloudellisesti järkevä ja kustannustehokas toteuttaminen. Tarkoituksenmukainen palvelujen kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin voi myös mahdollistaa sen, että palveluja on saatavissa yhdenvertaisesti eri puolilla maata.

Säännöksen mukaan palveluja voitaisiin koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun siihen on lainkohdassa nimenomaisesti todetut perusteet. Ensimmäinen peruste liittyisi palvelujen saatavuuden ja laadun turvaamiseen. Palvelun tuottamista koottaisiin yhteen silloin, kun saatavuus ja laatu edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Toisena erikseen mainittuna perusteena olisi palvelujen tarkoituksenmukaisen toteutuksen ja kustannusvaikuttavuuden ja tehokkaan tuottamisen asettamat vaatimukset.”

Erityisesti edellä viitattu viimeinen virke jättää tarkoituksella hyvinvointialueelle harkintavaltaa sen suhteen, mikä on tarkoituksenmukaista tai täyttää kustannusvaikuttavuuden ja tehokkaan tuottamisen asettamat vaatimukset. Lainsäädäntö lähtee siis siitä, että palvelujen keskittäminen ja rationalisointi ym. tiettyyn pisteeseen asti on hyväksyttävää ja mahdollista,

mutta palvelujen supistamisen reuna-alueilta mennessä liian pitkälle se on vastoin palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuutta ja siten vastoin järjestämislakia.

3.2. Menettelyvirheet

Muutokset perusterveydenhuollon palveluverkkoon ovat ehkä keskeisin päätös, jonka hyvinvointialue joutuu tekemään. Sellaisten päätösten tekemisen täytyy perustua ennen muuta oikeiden tietojen antamiseen päätöksentekijöille. Yhtä lailla vähimmäisvaatimuksena on, että päätökset eivät perustu virheellisiin tietoihin.

Valituksenalaisessa aluevaltuuston päätöksessä virheellinen menettely liittyy erityisesti siihen, että aluehallituksen esitykseen ei sisälly minkäänlaista vaikutusarviota tai vertailua siihen, mitkä kustannukset olisivat olleet, jos Toholammin kunnan hyvinvointialueen käyttöön tarjoamat tilat pidettäisiin käytössä. Nyt päätös perustuu siihen, että reuna-alueiden kuntia kohdellaan kaikkia ”yhtä huonosti”, eli terveysasemat lakkautetaan kaikista, ilman että kuntakohtaisesti olisi vertailtu eri toimintamallien kustannuksia.

Yhtä merkityksellistä on se, että hyvinvointialue teki lakkauttamispäätökset ilman mitään konkreettista esitystä siitä, miten korvaavien palveluiden tuottaminen tullaan toteuttamaan. Epävirallisesti hyvinvointialueen suunnalta on lupailtu palveluiden toteutumista joko mobiilina tai ”sote-pisteenä” kuitenkin niin, että näiden osalta on vain epämääräisesti viitattu kevään 2025 aikana tarkentuviin suunnitelmiin. On selvää, että järjestämislain 4 § edellyttää **vähintäänkin** sitä, että hyvinvointialueella on palveluverkkoa koskevia päätöksiä tehdessään selvä näkemys siitä, miten lähipalvelut konkreettisesti toteutetaan siten, että yhdenvertainen palvelujen saatavuus toteutetaan pienemmillä paikkakunnilla. Tällaiseksi ei voi mitenkään riittää se, että päätöksentekijöille luvataan joskus myöhemmin kertoa se, miten uusi palveluverkko tulee toimimaan / lähipalvelut tarjotaan konkreettisesti.

Päätösesityksessä viitattuja vuokrasopimuksia koskevia neuvotteluja kuntien kanssa ei käyty – ei ainakaan Toholammin kunnan kanssa. Soiten taholta on annettu ymmärtää, että päätöksen merkitystä avataan tarkemmin joskus alkukevään 2025 aikana. Toisin sanoen vaikutuksia kuvattaisiin vasta aikaisintaan tuolloin päätöksentekijöille.

Esityksestä 16.12.2024 puuttuivat täysin ainakin Toholammin osalta vaikutusarviointi eri väestöryhmien, lapset, vammaiset, vanhukset, osalta. On selvää, että mm. mainittujen merkittävien väestöryhmien kannalta, mutta miksei nyt ylipäätensä kaikkien väestöryhmien kannalta, merkittävästä palvelujen lakkauttamispäätöksestä ole tehty vaikutusarviota ja varsinkaan ei vaihtoehtoista palvelujen toteutusesitystä ennen lakkauttamispäätöstä.

Päätöksen valmistelusta puuttuvat myös täysin Toholammin naapurikuntien, erityisesti Lestijärven asukkaille päätöksestä aiheutuvat vaikutukset. Lestijärveläiset käyttävät nykyisin runsaasti Toholammin terveysaseman palveluita. Toholammin terveysaseman sulkeminen olisi merkittävä palvelujen heikennys myös Lestijärven asukkaille.

3.3. Päätöksen kustannusvaikutusten virheellinen tai puutteellinen huomioon ottaminen

Soiten päätösesityksessä aluehallitus itse siteeraa järjestämislakia:

”hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut ovat lisäksi toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.”

Päätös on erityisesti viimeisessä virkkeessä kuvattujen periaatteiden vastainen, tai ainakaan ei voida osoittaa, että päätös täyttäisi tässä tarkoitetut kriteerit. Edellä viitatussa järjestämislain säännöksessä todetaan selvästi, että palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen sitä edellyttävät. Tästä voidaan johtaa se, että hajautettu palvelutuotanto tulee pitää ensisijaisena, jos se on tarkoituksenmukaisempi, kustannustehokkaampi ja tehokkaampi kuin muu malli. Olennaista on tietysti tässä vaikutusarviointi ja perusteltu näkemys (vertailu) toteutusmallien välillä.

Kunnan omistamien sotetilojen (nykyinen terveysasema) vuokrataso vaikuttaa luonnollisesti olennaisesti siihen, millä kustannuksilla hyvinvointialue tuottaa lähipalveluita. Aluevaltuuston päätös perustuu virheelliseen tietoon erityisesti siltä osin, kun kysymys on Toholammin kunnan omistaman ja alueen käyttöön siirtyneen terveysaseman vuokran hinnasta eli päätöksen kustannusvaikutuksista. Alueen päätöksentekijöillä on ollut vajavainen tieto vuokratasosta: Toholammin terveysasemarakennuksen vuokrataso on ilmoitettu päätöksentekijöille siten, että mielikuva Toholammin hintatasosta on ollut olennaisesti korkeampi kuin mitä todellisuudessa se on ollut. Tämä on erityisen valitettavaa sen vuoksi, että Toholammin kunnan taholta väärinkäsitys / virhe yritettiin korjata, mutta valmisteluaineistossa loppuun asti tieto säilyi virheellisenä.

Vaikka kunta on hyvinvointialueen jäsen, ja vaikka hyvinvointialueella lähdetään alueen ja kunnan yhteistyön tärkeydestä soteasioissa, hyvinvointialueelta on hyvin haluttomasti annettu ylipäättänsä tietoa kunnalle ikään kuin kunta ei olisi millään lailla asianosainen. Toholammin kunta sai monien pyyntöjen jälkeen vasta 28.1.2025 eli kuusi viikkoa aluevaltuuston valituksenalaisen päätöksen jälkeen nähtäväkseen materiaalin, joka oli aluehallituksen oheismateriaalina.

Aineisto käsitti ”julkisen materiaalin” ja päätöksentekijöille annetun (myös luottamuksellisen) materiaalin. Toholammin kunnalle on käynyt selväksi, että aluevaltuuston 16.12.2024 esityksen pohjana olleessa aluehallituksen aineistossa hallituksen päätöksen pohjana on hintatietoja, jotka ovat virheellisiä, vaikka Toholammin kunta oli toimittanut tarkistettut tiedot.

Kysymys on vuokran suuruudesta, joka todellisuudessa eroaa alaspäin olennaisella tavalla siitä, mikä nyt on ollut mm. esittelyaineistossa:

- kunnan hyvinvointialueelle vuokraamat tilat ovat todellisuudessa 2542 m². Näistä maksetaan kiinteää kokonaishintaa 20.336,37 euroa / kk. Tämä tekee 8,00 euroa neliöltä.

- hyvinvointialueen itsensä käyttämän laskukaavan mukaan heillä on käytössä 1742 neliötä, jolloin heidän maksamansa kokonaishinnasta 20.336,37 seuraa neliöhinnaksi 11,52 euroa /m².

Aluevaltuuston päätöksenteon pohjana on siis 11,52 euroa / m², mikä on luonnollisesti paljon suurempi hinta kuin 8,00 euroa / m². Toholammin kunnan käsitys on, että 8,00 euroa / m² on vertailukelpoisesti laskettuna todellinen neliövuokra.¹

On tietysti hämmentävää, miten vuokrasopimuksen osapuolilla voi olla eriävät näkemykset pinta-alasta. Tämä johtuu siitä, että koko terveyskeskus kuuluu luonnollisesti vuokrata teknisine ja käytävätiloineen. Näin muodostuva vuokra, 8 euroa/m², on Keski- Pohjanmaan edullisimpia kohteita Soiten käytössä. Kunta on antanut myös tilat ambulanssille. Vuoden 2025 alusta kunta ottaa käyttöön vuonna 2022 valtuuston hyväksymän vuokran, jolla vuokraa alennetaan perustuen tulkintaerimielisyyteen todellisesta hyvinvointialueen käytössä olevasta neliömäärästä.

On huomattava, että 2026 vuoden alusta kuntien tulee joka tapauksessa yhtiöittää sotekiinteistönsä, jolloin ne asetetaan markkinaehtoiseen tilanteeseen, eli kuntien tulee hinnoitella viimeistään silloin joka tapauksessa uudestaan toimitilansa, jos niiden ei voida vuoden 2025 lopussa arvioida sitä olevan.

3.4. Toholammin kunnan esittämien näkökohtien sivuuttaminen

Toholammin kunnanhallitus käsitteli aluevaltuuston päätösehdotuksen ja päätti kokouksessaan 13.12.2024 antaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle seuraavan lausunnon koskien hyvinvointialueen suunnitelmia terveyskeskuksen sulkemisesta Toholammilla. Toholammin kunta ilmaisi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle voimakkaan huolensa ja tyytymättömyytensä suunnitelmista palveluverkon muutoksiin, jotka johtaisivat Toholammin Soite-aseman sulkemiseen. Kannanotossa todettiin seuraavaa:

Kunnan näkemyksen mukaan asian valmistelussa ei ole riittävällä tavalla kuultu kuntaa eikä tarjottu asianmukaista mahdollisuutta neuvotteluihin. Hyvinvointialueen palveluverkon kehittäminen maakunnallisesti on Toholammin kunnan näkemyksen mukaan sinänsä ymmärrettävää.

Kuitenkin tosiasiallisesti yksipuolisesti saneltaviksi ehdotetut muutokset, jotka heikentävät merkittävästi kansalaisille tarjottavien lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta paikkakunnalla, eivät ole kunnan näkökulmasta hyväksyttäviä (eikä järjestämislain mukaisia).

Erityisesti sotetilojen ja niihin liittyvän puutteellisen vuorovaikutuksen (alueen ja kunnan välillä) osalta kunnanhallitus toi esiin seikkaperäiset huomionsa:

”8. Toholammin kunnanvaltuusto on kesäkuussa 2022 vahvistanut terveyskeskuskiinteistön uudeksi kuukausivuokraksi 20366,37 euroa. Vuokratut neliöt ovat kasvaneet, koska koko terveyskeskus kuuluu vuokrata ilmastointi- ja

¹ Hyvinvointialue ja kunta ovat olleet erimielisiä Soiten käytössä olevien tilojen suuruudesta. Soite oli väittänyt kunnan ottaneen ylihintaa. Kiista liittyi siihen, että kunta ei kyennyt vuokraamaan tyhjiillään olleita tiloja muille (siksi näkemusero pinta-alasta).

käytävätiloiheen. Vuokra on 8 euroa/m², eli Keski-Pohjanmaan edullisimpia kohteita Soiten käytössä. Vanhat 1752,7 neliöt ja valtuuston vuonna 2022 käsittelemässä vuokrasopimuksessa kiinteistön neliömäärä on 2542. Asianomaista viranhaltijaa on yritetty saada allekirjoittamaan täydennetty sopimus Soiten osalta, mutta tuloksetta. Soite on maksanut kuitenkin saman vuokrasopimussumman 20336,37 euroa/kk ja näin uusi laajempi sopimus on tullut voimaan. Kunnan näkemyksen mukaan tämä tarkoittaa hyvinvointipalvelusäännön perusteella Soiten sitoutumista tilojen vuokraamiseen kolmeksi (3) vuodeksi ja yhdeksi (1) optiovuodeksi.

9. Kunnan näkemyksen mukaan Soite ei ole neuvotellut terveyskeskuksen vuokrajärjestelyistä. Toholammilla 17.4.2024 järjestetty Soiten maakuntakierros ei ole ollut luonteeltaan neuvotteluksi katsottava. Asianomainen viranhaltija lupautui neuvotteluun 2.10.2024, jonka hän kuitenkin peruutti tarpeettomana sähköpostiviestillä. Kysyttäessä perusteluita hän ei halunnut vastata. Kaikista sopimuksista on mahdollista neuvotella, mutta yksin Toholammin kunta ei voi neuvotella. Nyt Soiten toimintaperiaatteiden muutoksista Toholammin kunnassa on saatu lukea Keskipohjanmaa-lehdestä. Uutta terveyskeskusta ollaan rakentamassa Kokkolaan kymmenillä miljoonilla, investointi kasvaa lähes 70 miljoonaan euroon valmistuttuaan. Soiten talouden tasapainottaminen vaatii toimenpiteitä ja tilojen tehokkaampaa hyödyntämistä myös Sairaalamäellä. Huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta tämä keskittäminen ei ole perusteltua eikä myöskään taloudellisesti kestävästi perusteltavissa.

10. Toholammin kunnanhallitus edellyttää neuvotteluiden käynnistämistä Toholammin Soite-aseman vuokrasopimuksen osalta. Samalla kunnanhallitus edellyttää palveluverkkoa koskevan lapsi-, vanhus- ja vammaisvaikutusten arvioinnin toteuttamista (ml. neuvolapalvelut ja -tilat).

Leimallista käsittelylle on ollut, että kunnanhallituksen esiin nostamia kysymyksiä ei ole tuotu alueen päättäjien tietoon riittävässä laajuudessa. Edellä 3.3. kohdassa viitattu tieto, joka ei välittynyt oikeassa muodossa päättäjille, eli tieto vuokrasopimuksen todellisista kustannuksista on tietysti merkityksellisin. Tiedossa ei ole, että kunnanhallituksen hyvinvointialueelle toimittama seikkaperäinen listaus (Listaus kokonaisuudessaan liitteenä 2) huomioon otettavista seikoista olisi saatettu aluevaltuutettujen tietoon.

4. Päätöksen korjaaminen

Aluevaltuuston päätöstä ei tule sallia laitettavan täytäntöön ennen valituksen käsittelyä. Hallinto-oikeuden tulee tehdä tätä tarkoittava päätös, koska valitus menettäisi merkityksensä valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon vuoksi.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan:

Käytännön tilanteissa täytäntöönpanoon saattaisi olla mahdollista ryhtyä esimerkiksi silloin, jos täytäntöönpanon peruuttamisesta ei valituksen menestyessä arvioitaisi aiheutuvan kovin suurta vahinkoa. Lisäksi täytäntöönpanoon voisi olla mahdollista ryhtyä silloin, jos erittäin painavat syyt

vaatisivat täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoon ryhtyminen on kuitenkin usein etujen ja haittojen vertailua. Jos tällaisessa vertailussa täytäntöönpanon edut katsotaan selvästi haittoja suuremmiksi, täytäntöönpanoon voisi ryhtyä. Oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen voisi myös kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin olisi aluehallitus tai asianomainen lautakunta. Valitusviranomainen olisi hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus. Kielto voitaisiin antaa vain oikaisuvaatimuksen tai valituksen käsittelyn yhteydessä.

Vaatus täytäntöönpanon kieltämisestä voitaisiin tehdä samalla, kun tehdään varsinainen valitus, mutta myös myöhemmin valituksen vireillä ollessa. Valitusviranomainen voisi käsitellä täytäntöönpanokieltä koskevan vaatimuksen kiireellisenä erikseen.²

Aluevaltuuston päätös on leimallisesti sellainen, että sitä ei tarvitse laittaa kiireellisenä täytäntöön. Vahinko odottamisesta on paljon pienempi kuin päätöksen mukainen toimintojen lakkauttaminen kiireellä. Päätöksen välitön täytäntöönpano tarkoittaisi terveyspalvelujen lakkauttamista Toholammilta, ja se koskisi käytännössä myös kaikkia Lestijärven kunnan asukkaita. Päätöksen vaikutukset ovat merkittävät, jonka vuoksi on täysin perusteltua, että täytäntöönpanon kanssa odotetaan hallinto-oikeuden ratkaisua. Tämä puoltaa täytäntöönpanokieltä.

Päätös on korjattavissa vain siten, että päätös kumotaan ja hyvinvointialue veloitetaan valmistelemaan ja esittelemään korjattu päätös

5. Kunnan valitusoikeus ja aluevalitusta koskevat säännökset

Kunnan valitusoikeus perustuu hyvinvointialueen jäsenyyteen sekä asianosaisasemaan.

Hyvinvointialuelain 140 §:n mukaan

Aluevaltuuston päätökseen, hyvinvointiyhtymän yhtymävaltuuston ja yhtymäkokouksen päätökseen sekä aluehallituksen ja lautakunnan tai johtokunnan ja viranhaltijan oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta aluevalituksella hallinto-oikeudelta.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;*
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai*
- 3) päätös on muuten lainvastainen.*

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Lain 142 §:n mukaan:

---

² HE 241/2020 vp, s.647

Oikaisuvaatimuksen ja aluevalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen.

Saman lain 3 §:n mukaan alueen kunta on hyvinvointialueen jäsen.

6. Lopuksi

Lainsäädäntö asettaa tietyt reunaehdot sinänsä poliittisille päätöksille. Valituksen alaisessa päätöksessä ei ole kyse vain tarkoituksenmukaisuuden arvioinnista, joka ei tietystikään ole hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluva kysymys, vaan osin myös juridista arviointia eli erityisesti järjestämislain ja hyvinvointialuelain mukaisuuden arviointia.

7. Kuluvaatimukset

Toholammin kunnalla ei ole kuluvaatimuksia.

8. Liitteet

8.1. Aluevaltuuston päätös §89 (16.12.2024)

8.2. Toholammin kunnanhallituksen päätös §198 (13.12.2024)

Helsinki 3.2.2025

TOHOLAMMIN KUNTA

LAATI

Asianajaja

Toholammin kunnan asiamiehenä

Toholammin kunnanhallituksen kannanotto 13.12.2024

Toholammin kunnanhallitus käsitteli aluevaltuuston päätösehdotuksen ja päätti antaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle seuraavan lausunnon koskien hyvinvointialueen suunnitelmia terveyskeskuksen sulkemisesta Toholammilla:

Toholammin kunta ilmaisee Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle voimakkaan huolensa ja tyytymättömyytensä suunnitelmista palveluverkon muutoksiin, jotka johtaisivat Toholammin Soite-aseman sulkemiseen. Kunnan näkemyksen mukaan asian valmistelussa ei ole riittävällä tavalla kuultu kuntaa eikä tarjottu asianmukaista mahdollisuutta neuvotteluihin. Hyvinvointialueen palveluverkon kehittäminen maakunnallisesti on Toholammin kunnan näkemyksen mukaan sinänsä ymmärrettävää. Kuitenkin tosiasiallisesti yksipuolisesti saneltaviksi ehdotetut muutokset, jotka heikentävät merkittävästi kansalaisille tarjottavien lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta paikkakunnalla, eivät ole kunnan näkökulmasta hyväksyttäviä: on selvää, että esimerkiksi lähipalvelupiste tai ns. terveyskioski-malli, jollainen on alkujaan kehitetty erityisesti kasvukeskusten kaupallisten tilojen yhteydessä tapahtuvaan sotoneuvontaan ja pienimuotoiseen vastaanottotoimintaan (mm. verenpaineen mittaukseen), ei sellaisenaan riitä korvaamaan terveysasematasoisia palveluja paikkakunnalla.

Asia korostuu erityisesti, kun huomioidaan väestön ikääntyminen ja siitä seuraava sote-palvelutarpeen kasvu tulevina vuosina ja edelleen 2030-luvulla. Uuden omalääkärimallin käyttöönotto ja kehittäminen maakunnassa ja valtakunnallisesti on järkevää ja asiakkaiden näkökulmasta ehdottomasti tarpeen, mutta tässä asiassa muutos tapahtuu hitaasti ja valitettavasti jo valmiilta takamatkalta. Edellä mainituin perustein Toholammin kunta katsoo, että Soite-aseman säilyttäminen Toholammilla on sekä perusteltua että välttämätöntä. Tämä ei sulje pois hyvinvointialueen palvelutarjonnan asiakaslähtöisyyden jatkuvaa kehittämistä. Samalla Toholammin kunta esittää vahvana toivomuksenaan, että hyvinvointialueen ja kuntien välisen vuoropuhelun sujuvuuteen sekä erilaisiin kumppanuusmahdollisuuksiin kiinnitetään jatkossa selvästi nykyistä enemmän huomiota; yhteistyö on onnistumisen edellytys.

Edelleen Toholammin kunta esittää hyvinvointialueelle seuraavat seikkaperäiset huomionsa liittyen sote-tiloihin ja -toimintoihin Toholammilla:

1. Keskustelu jakelukeittiöratkaisusta Männistössä. Kustannusarvio noin 200 000 euroa. Sopimus Männistön keittiön jaosta Soite ja Toholammin kunta yhteiskeittiö 2023. Säästöä syntyi Soitelle, koska ei tarvinnut investoida jakelukeittiöön.

2. Toholammin kunta on antanut ambulanssitilat veloituksetta Soiten käyttöön. Taloudellinen hyöty Soitelle on ollut perimättöminä vuokrina yhteensä noin 300 000 euroa.

3. Toholammin kokoinen pieni kunta on pitänyt vuodesta 2016 saakka vuokratason samana nostamatta sitä millään indeksillä. Taloudellinen tuki Soitelle on ollut kohtien 1. ja 2. mukaan yhteensä noin 500 000 euroa.

4. Keskustelu sosiaalityöntekijän siirrosta terveyskeskukseen 2024. Tilat löytyivät terveyskeskuksen alakerrasta epäasiallisen viestinnän häiritessä ratkaisun löytymistä. Integraatiota tehdään Toholammilla, mutta Kannuksessa sama sosiaalityöntekijä jatkaa Kelan tiloissa ja integraatiosta ei tarvitse välittää. Sama sosiaalityöntekijä työskentelee osan viikosta Toholammilla ja osan Kannuksessa. Tällä järjestelyllä Soiten taloudellinen hyöty marraskuun alusta 2024 alkaen on ollut 1513,92 euroa/kuukausi.

5. Asiakkaiden käyntimäärät ovat Toholammilla laskussa, koska Soite ei rekrytoi lääkäreitä Toholammille. Palveluita ei ole käytettävissä, kun terveyskeskuksesta ilmoitetaan, että Toholammilla ei ole lääkäriä, mutta Kannuksessa on aikoja. Monella ikääntyneellä ei ole autoa käytettävissään tai muuten kykyä tai mahdollisuutta hakeutua omatoimisesti palveluihin (saattajan tarve), jolloin hoidot jäävät saamatta. Palvelukeskus Männistön vainajat siirretään Kannukseen kuoleman toteamista varten, jos Toholammilla ei ole lääkäriä paikalla. Järjestelyä ei voi pitää inhimillisenä eikä vainajan arvoa kunnioittavana. Toholammin terveyskeskuksen alakerrassa sijaitsevat kylmiö ja kappeli, jotka tukevat palvelun järjestämistä paikkakunnalla.

Toholammin terveyskeskuksen tilat ovat esteettömät ja henkilökunnan mukaan hyvät ja toimivat.

6. Hammashoidon palveluissa pop up/tukipisteellä ei voida tehdä kuin perustason hoitoa, kuten hammastarkastuksia. Lisäksi hoitopisteen rakentaminen vaatii valtavasti tilaa, energiaa, vettä ja laitteita, joiden edellyttämät vaatimukset on vaikea täyttää missä tahansa. Vanhusten hammashoidon tarve on lisääntynyt vuosien varrella, ja Männistön asukkaiden hoitaminen naapurissa on ollut tehokasta ja edullista. Vanhusten kускаaminen kauemmas pop up/tukipisteelle on epäinhimillistä ja kustannustehotonta.

7. On perusteltua selvittää, ovatko huonokuntoiset asiakkaat Toholammilta joutuneet erikoissairaanhoidon asiakkaiksi hoidon puutteen ja hoidon järjestämättömyyden vuoksi; erikoissairaanhoidon kustannukset ovat nousseet Keski-Pohjanmaalla.

8. Toholammin kunnanvaltuusto on kesäkuussa 2022 vahvistanut terveyskeskuskiinteistön uudeksi kuukausivuokraksi 20366,37 euroa. Vuokratut neliöt ovat kasvaneet, koska koko terveyskeskus kuuluu vuokrata ilmastointi- ja käytävätiloiheen. Vuokra on 8 euroa/m², eli Keski-Pohjanmaan edullisimpia

kohteita Soiten käytössä. Vanhat 1752,7 neliöt ja valtuuston vuonna 2022 käsittelemässä vuokrasopimuksessa kiinteistön neliömäärä on 2542. Asianomaista viranhaltijaa on yritetty saada allekirjoittamaan täydennetty sopimus Soiten osalta, mutta tuloksetta. Soite on maksanut kuitenkin saman vuokrasopimussumman 20336,37 euroa/kk ja näin uusi laajempi sopimus on tullut voimaan. Kunnan näkemyksen mukaan tämä tarkoittaa hyvinvointipalvelusäännön perusteella Soiten sitoutumista tilojen vuokraamiseen kolmeksi (3) vuodeksi ja yhdeksi (1) optiovuodeksi.

9. Kunnan näkemyksen mukaan Soite ei ole neuvotellut terveyskeskuksen vuokrajärjestelyistä. Toholammilla 17.4.2024 järjestetty Soiten maakuntakierros ei ole ollut luonteeltaan neuvotteluksi katsottava. Asianomainen viranhaltija lupautui neuvotteluun 2.10.2024, jonka hän kuitenkin peruutti tarpeettomana sähköpostiviestillä. Kysyttäessä

perusteluita hän ei halunnut vastata. Kaikista sopimuksista on mahdollista neuvotella, mutta yksin Toholammin kunta ei voi neuvotella. Nyt Soiten toimintaperiaatteiden muutoksista Toholammin kunnassa on saatu lukea Keskipohjanmaa-lehdestä. Uutta terveyskeskusta ollaan rakentamassa Kokkolaan kymmenillä miljoonilla, investointi kasvaa lähes 70 miljoonaan euroon valmistuttuaan. Soiten talouden tasapainottaminen vaatii toimenpiteitä ja

tilojen tehokkaampaa hyödyntämistä myös Sairaalamäellä. Huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta tämä keskittäminen ei ole perusteltua eikä myöskään taloudellisesti kestävästi perusteltavissa.

10. Toholammin kunnanhallitus edellyttää neuvotteluiden käynnistämistä Toholammin Soite-aseman vuokrasopimuksen osalta. Samalla kunnanhallitus edellyttää palveluverkkoa koskevan lapsi-, vanhus- ja vammaisvaikutusten arvioinnin toteuttamista (ml. neuvolapalvelut ja -tilat).